

Protocol medicijnverstrekking en medische handelingen op IJsselgraafscholen

Instemming en vaststelling

Aldus vastgesteld op 31 januari 2023
na instemming door de GMR op 30 januari 2023.

P.M. Krajenbrink
Voorzitter College van Bestuur

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1. Wettelijke regels en aansprakelijkheid	3
2. Soorten medische handelingen op school	4
a. Handelingen waarvoor de wet BIG geldt	4
b. Handelingen waarvoor de wet BIG niet geldt.....	4
c. Handelingen in geval van een noodsituatie	4
3. Het kind wordt ziek op school	5
4. Het verstrekken van medicijnen op verzoek	6
Bijlage 1. Toestemmingsformulier 1 – handelswijze als het kind ziek wordt op school	8
Bijlage 2. Formulier overgevoeligheid van een kind	9
Bijlage 3. Toestemmingsformulier 2 – medicijnverstrekking	10
Bijlage 4. Aftekenlijst bij medicijnverstrekking	12

Voorwoord

Leerkrachten op school worden regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is, zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn door een insectenbeet.

Daarnaast krijgen leerkrachten in toenemende mate het verzoek van ouder(s) / verzorger(s) om hun kinderen door de arts voorgeschreven medicatie toe te dienen. (Voor de leesbaarheid van het document spreken we hierna over ouders wanneer wij ouder(s) en/of verzorger(s) bedoelen).

Een enkele keer wordt er werkelijk medisch handelen van leerkrachten verwacht zoals het geven van sondevoeding, het toedienen van een injectie of het prikken van bloedsuiker e.d. Dit zijn handelingen die vallen onder de Wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (wet BIG) en/of risicovolle handelingen waarvoor scholing en een bekwaamheidsverklaring verplicht is.

Met de komst van Passend onderwijs kunnen scholen vaker te maken krijgen met dit soort vragen. Het uitvoeren van medische handelingen op school brengt risico's met zich mee, ook op juridisch gebied. Daarom dienen IJsselgraafscholen te handelen volgens onderhavig protocol.

Het bevoegd gezag van Stichting IJsselgraaf heeft besloten dat medewerkers in dienst van de stichting en/of vallend onder verantwoordelijkheid van de stichting geen medische handelingen mogen verrichten die vallen onder de wet BIG, noch risicovolle handelingen mogen uitvoeren. Een bekwaamheidsverklaring van een arts, c.q. in opdracht van een arts, schriftelijk vastgelegd is voor het bevoegd gezag geen reden om van het hierboven genoemde standpunt af te wijken.

Heeft u naar aanleiding van dit protocol nog vragen dan kunt u zich wenden tot het bevoegd gezag.

1. Wettelijke regels en aansprakelijkheid

De Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (Wet BIG) regelt wie wat mag doen in de Gezondheidszorg. De wet BIG is bedoeld voor beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg en geldt als zodanig niet voor onderwijzend personeel.

Leerkrachten vallen niet onder de wet BIG. Deze geldt alleen voor medische en paramedische beroepen. Soms worden leerkrachten toch betrokken bij de zorg rond een ziek kind. Bekwaamheid bij het uitvoeren van medische handelingen speelt daarbij een cruciale rol. Met de invoering van dit protocol mag IJsselgraafpersoneel geen BIG-geregistreerde handelingen (meer) uitvoeren. De reden hiervoor is dat, indien een leerkracht zorgt verleent, hij verantwoordelijk is en blijft voor zijn handelen. Hij kan daarvoor civiel- en strafrechtelijk aangesproken worden. Het schoolbestuur is echter verantwoordelijk voor datgene wat de leerkracht doet en kan op zijn beurt als werkgever eveneens civiel - en strafrechtelijk aansprakelijk gesteld worden.

Omdat het schoolbestuur niet in alle gevallen kan aantonen dat een leerkracht voor een bepaalde handeling bekwaam is, kiest het bestuur van Stichting IJsselgraaf ervoor dat medewerkers vallend onder de stichting/werken namens de stichting geen medische BIG-handelingen, noch risicovolle handelingen uitvoeren.

Stichting IJsselgraaf is voor civielrechtelijke aansprakelijkheid verzekerd. Dit geldt echter niet voor BIG-handelingen.

2. Soorten medische handelingen op school

a. Handelingen waarvoor de wet BIG geldt

BIG-handelingen zijn risicovolle, voorbehouden medische handelingen die slechts mogen worden uitgevoerd door artsen en verpleegkundigen. Bijvoorbeeld het geven van injecties en het toedienen van sondevoeding. Delegeren van het verrichten van deze handelingen aan leerkrachten moet met grote zorgvuldigheid worden omgeven. Een specialist kan een leerkracht handelingsbekwaam achten. Dit heeft echter niet het gevolg dat de leerkracht niet meer aansprakelijk is voor zijn/haar handelen; deze blijft aansprakelijk.

Een arts kan een leerkracht handelingsbekwaam achten en deze bekwaamheid ondersteunen met een ondertekende verklaring van bekwaamheid. De arts is dan mede verantwoordelijk.

Deze handelingen worden niet door personeel van, of vallend onder verantwoordelijkheid van Stichting IJsselgraaf uitgevoerd.

b. Handelingen waarvoor de wet BIG niet geldt

Er zijn ook zogeheten risicovolle handelingen. Dat zijn medische handelingen waarvoor geen BIG-registratie vereist is, maar waarvoor men wel moet beschikken over de benodigde kennis en kunde en een bekwaamheidsverklaring, omdat deze handelingen bij de uitvoering ervan risico's met zich meebrengen voor de betreffende leerling. Het toedienen van bepaalde soorten sondevoeding is daar een voorbeeld van. Deze handelingen zorgen bij onbekwaam en onzorgvuldig handelen vrijwel zeker voor gezondheidsschade.

Ook de risicovolle handelingen worden niet door personeel van of vallend onder verantwoordelijkheid van Stichting IJsselgraaf uitgevoerd.

Daarnaast zijn er handelingen waarvoor de wet BIG niet geldt én die niet risicovol zijn, bijvoorbeeld het geven van bepaalde medicijnen, zoals een paracetamolletje bij pijn, een zetpil bij een epilepsieaanval of het behandelen van een insectenbeet met bijvoorbeeld Azaron, etcetera.

Het personeel van of vallend onder de verantwoordelijkheid van IJsselgraaf mag deze handelingen wel uitvoeren.

c. Handelingen in geval van een noodsituatie

De wet BIG is niet van toepassing indien er sprake is van een noodsituatie. Iedere burger wordt dan geacht te helpen naar beste weten en kunnen.

3. Het kind wordt ziek op school

Indien een leerling ziek wordt of een ongeluk krijgt op school moet de leerkracht direct bepalen hoe hij moet handelen. Regelmatig komt een kind 's morgens gezond op school en krijgt tijdens de lessen last van hoofd -, buik - of oorpijn. Ook kan het kind bijvoorbeeld door een insect gestoken worden. Een leerkracht verstrekt dan vaak -zonder toestemming of medeweten van ouders- een 'paracetamolletje' of wrijft Azaron op de plaats van een insectenbeet.

In zijn algemeenheid is een leerkracht niet deskundig om een juiste diagnose te stellen. De grootst mogelijke terughoudendheid is hier dan ook geboden. Uitgangspunt moet zijn dat een kind dat ziek is, naar huis moet.

De schoolleiding zal, in geval van ziekte, altijd contact op moeten (laten) nemen met de ouders om te overleggen wat er dient te gebeuren (is er iemand thuis om het kind op te vangen, wordt het kind gehaald of moet het gebracht worden, moet het naar de huisarts, etc.?).

Ook wanneer een leerkracht inschat dat het kind met een eenvoudig middel geholpen kan worden, is het gewenst om eerst contact te zoeken met de ouders. Vraag daarna om toestemming aan de ouders om een bepaald middel te verstrekken. Problematisch is het wanneer de ouders en andere, door de ouders aangewezen vertegenwoordigers, niet te bereiken zijn. Het kind kan niet naar huis gestuurd worden zonder dat daar toezicht is. Ook kunnen medicijnen niet zonder toestemming van de ouders verstrekt worden. De leerkracht kan dan besluiten, eventueel na overleg met een collega, om zelf een eenvoudig middel te geven. Daarnaast moet hij inschatten of niet alsnog een (huis)arts geraadpleegd moet worden. Raadpleeg bij twijfel altijd een arts. Dit geldt met name wanneer de pijn blijft of de situatie verergert. Zo kan bijvoorbeeld een ogenschijnlijk eenvoudige hoofdpijn een uiting zijn van een veel ernstiger ziektebeeld. Het blijft dan zaak het kind voortdurend te observeren. De zorgvuldigheid die de leerkracht hierbij in acht moet nemen, is dat hij handelt alsof het zijn eigen kind is.

4. Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Kinderen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens lesuren. Te denken valt bijvoorbeeld aan pufjes voor astma, antibiotica, of zepillen bij toevallen (een aanval van epilepsie). Ouders kunnen aan schoolleiding en leerkracht vragen deze middelen te verstrekken.

Schriftelijke toestemming van de ouders is hierbij noodzakelijk.

(zie bijlage 3, toestemmingsformulier – medicijnverstrekking)

Meestal gaat het niet alleen om eenvoudige middelen, maar ook om middelen die bij onjuist gebruik tot schade van de gezondheid van het kind kunnen leiden. Leg daarom schriftelijk vast om welke medicijnen het gaat, hoe vaak en in welke hoeveelheden ze moeten worden toegediend en op welke wijze dat dient te geschieden. Leg verder de periode vast waarin de medicijnen moeten worden verstrekt. Ouders geven in het toestemmingsformulier 'medicijnverstrekking' duidelijk aan wat zij van de schoolleiding en de leerkrachten verwachten, opdat zij op hun beurt weer precies weten wat ze moeten doen en waar ze verantwoordelijk voor zijn. Wanneer het gaat om het verstrekken van medicijnen gedurende een lange periode moet regelmatig met ouders overlegd worden over de ziekte en het daarbij behorende medicijngebruik op school.

Enkele praktische adviezen ter zake in ontvangst nemen en toedienen van medicijnen en hoe te handelen bij calamiteiten:

- Neem de medicijnen alleen in ontvangst wanneer ze in de originele verpakking zitten en uitgeschreven zijn op naam van het betreffende kind.
- Lees goed de bijsluiter zodat u op de hoogte bent van eventuele bijwerkingen van het medicijn.
- Noteer, per keer, op een aftekenlijst (bijlage 4) dat u het medicijn aan het betreffende kind hebt gegeven.
- Als een kind niet goed op een medicijn reageert of als er onverhoopt toch een fout is gemaakt bij het toedienen van een medicijn, bel dan direct de huisarts of specialist in het ziekenhuis.
- Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112.
- Zorg er altijd voor dat u alle relevante gegevens bij de hand hebt, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en/of specialist van de leerling, de medicatie die is toegediend, welke reacties het kind vertoont en eventueel welke fout is gemaakt, ziektebeeld waarvoor medicijnen of medische handeling nodig zijn.
- Laat het kind niet alleen. Probeer rustig te blijven.
- Observeer het kind goed en probeer het gerust te stellen.
- Waarschuw een volwassene voor bijstand (of laat één van de kinderen een volwassene ophalen, waarbij u duidelijk instrueert wat het kind tegen de volwassene moet zeggen).
- Bel de ouders (bij geen gehoor een andere, door de ouders aangewezen persoon):
 1. Leg kort en duidelijk uit wat er gebeurd is.
 2. Vertel, indien bekend, wat de arts heeft gedaan/gezegd.
 3. In geval van opname, geef door naar welk ziekenhuis het kind is gegaan.

Het opbergen van medicijnen op school

Het bewaren van medicijnen op school moet tot een minimum worden beperkt. De medicijnen dienen op een centrale plek op school bewaard te worden. Deze plek moet voorzien worden van een EHBO-bordje (wit met een groen kruis). De medicijnen dienen in een afgesloten kast (koelkast indien dit nodig is) te worden bewaard. In geen geval mogen medicijnen bewaard worden in het bureau van de leerkracht!

Het is verstandig hiervoor één persoon aan te wijzen die verantwoordelijk is voor het beheer. Het aanvullen van de EHBO-doos op school kan eveneens onder het beheer van deze verantwoordelijke persoon vallen. Over de aanbevolen inhoud van de verbanddoos kunt u informatie krijgen bij de GGD.

Bijlage 1. Toestemmingsformulier 1 – handelwijze als het kind ziek wordt op school

(Dit formulier moet worden ingevuld en ondertekend bij inschrijving van de leerling).

Het kan voorkomen dat uw kind tijdens het verblijf op school ziek wordt, zich verwondt, door een insect wordt gestoken etc. In zo'n geval zal de school altijd contact opnemen met de ouders, verzorgers of met een andere, door hen aangewezen, personen. Een enkele keer komt het voor dat deze niet te bereiken zijn. Als deze situatie zich voordoet zal de leerkracht, eventueel in overleg met de schoolleiding een zorgvuldige afweging maken of uw kind gebaat is bij een 'eenvoudige' pijnstillers of dat een arts geconsulteerd moet worden.

Als u met het bovenstaande akkoord bent, wilt u dan dit formulier invullen.

Ondergetekende gaat akkoord met bovengenoemde handelwijze ten behoeve van:

Naam leerling:	
Geboortedatum:	
Adres:	
Postcode en plaats:	

Naam ouder(s)/verzorger(s):	
Telefoon thuis:	
Telefoon werk:	
Naam huisarts:	
Telefoon huisarts:	
Handtekening:	

Te waarschuwen persoon, indien ouder(s)/verzorger(s) niet te bereiken zijn:

Naam:	
Telefoon thuis:	
Telefoon werk:	
Mobiel:	

Bijlage 2. Formulier overgevoeligheid van een kind

Mijn kind is overgevoelig voor de volgende zaken:

Naam leerling:	
Geboortedatum:	
Medicijnen:	
Ontsmettingsmiddelen:	
Zalf/crème/pommades:	
Pleisters:	
Overig:	

Ruimte voor zaken die hierboven niet genoemd zijn:

Wilt u eventuele veranderingen zo spoedig mogelijk doorgeven aan de directie van de school?
Het is zeer belangrijk dat deze gegevens actueel zijn.

Naam ouder(s)/verzorger(s):	
Plaats:	
Datum:	
Handtekening:	

Bijlage 3. Toestemmingsformulier 2 – medicijnverstrekking

1. Hierbij geeft (naam ouder/verzorger): _____

Ouder/verzorger van (naam kind): _____

toestemming om zijn/haar kind tijdens het verblijf op school het/de hierna genoemde geneesmiddel(en)/zelfzorgmiddel(en) toe te dienen. Het betreft het op verzoek van de ouder/verzorger verstrekken van medicijnen die niet vallen onder de Wet BIG.

2. Belangrijke gegevens van de leerling

Geboortedatum:	
Adres:	
Postcode en plaats:	
Telefoon thuis:	
Telefoon werk ouder(s)/verzorger(s):	
Naam huisarts:	
Telefoon huisarts:	
Naam specialist:	
Telefoonnummer specialist:	

3. Naam van het medicijn/de medicijnen:

4. Het geneesmiddel/zelfzorgmiddel dient te worden verstrekt van (begindatum): _____
tot (einddatum): _____

Bij langdurig gebruik:

- Houdbaarheidsdatum geneesmiddel/zelfzorgmiddel: _____
- Geplande datum evaluatie toediening: _____

5. Dosering: _____

6. Tijdstip

Het/de medicijn(en) dient/dienen dagelijks te worden toegediend op onderstaande tijden:

Naam medicijn: uur / uur / uur / uur
Naam medicijn: uur / uur / uur / uur
Naam medicijn: uur / uur / uur / uur

7. Bijzondere aanwijzingen

(bijv. ... uur voor/na de maaltijd; niet met melkproducten geen; zittend, op schoot, liggend, staand.):

8. Wijze van toediening

(bijv. via mond – neus – oog – oor – huid – rectaal – anders ...)

9. Wijze van bewaren

Het/de geneesmiddel(en)/zelfzorgmiddel(en) dient/dienen bewaard te worden op de volgende plaats (bijv. koelkast/medicijnkastje):

10. Het/de medicijn(en) is/zijn nodig voor onderstaande ziekte(n):

Controle op vervaldatum door (naam):	Functie:

11. Voor akkoord,

Plaats en datum: _____

Handtekening ouder/verzorger: _____

